

ADALYA

(AYRIBASIM/OFFPRINT)

SUNA-İNAN KIRAÇ AKDENİZ MEDENİYETLERİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ
SUNA & İNAN KIRAÇ RESEARCH INSTITUTE ON MEDITERRANEAN CIVILIZATIONS

ADALYA

SUNA-İNAN KIRAÇ AKDENİZ MEDENİYETLERİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ YILLIĞI
THE ANNUAL OF THE SUNA & İNAN KIRAÇ RESEARCH INSTITUTE ON MEDITERRANEAN CIVILIZATIONS

ADALYA
Vehbi Koç Vakfı
Suna-İnan KIRAÇ Akdeniz Medeniyetleri
Araştırma Enstitüsü Yıllık Dergisi
Yönetim Yeri: Barbaros Mh. Kocatepe Sk. No. 25
Kaleiçi 07100 Antalya Tel: +90 242 243 42 74
Faks: +90 242 243 80 13 E-posta: akmed@akmed.org.tr
Yayın Türü: Yerel Süreli Yayın **Sayı:** XVIII - 2015
Yayıncı Sertifika No: 25840

Sabibi: Vehbi Koç Vakfı Adına Erdal YILDIRIM
Sorumlu Müdür: Kayhan DÖRTLÜK
Yapım: Zero Prodüksiyon Ltd.
Abdullah Sokak No. 17 Taksim 34433 İstanbul
Tel: +90 212 244 75 21 www.zerobooksonline.com
Baskı: Oksijen Basım ve Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.
100. Yıl Mah. Matbaacılar Sit. 2. Cad. No: 202/A Bağcılar-İstanbul
Tel: +90 (212) 325 71 25 Fax: +90 (212) 325 61 99
Sertifika No: 29487

ISSN 1301-2746

Bilim Danışma Kurulu / Editorial Advisory Board

Hâluk ABBASOĞLU	Gönül ÖNEY
Ara ALTUN	Mehmet ÖZDOĞAN
Oluş ARIK	Mehmet ÖZSAİT
Jürgen BORCHHARDT	Urs PESCHLOW
Thomas CORSTEN	Felix PIRSON
Jacques DES COURTILS	Scott REDFORD
Vedat ÇELGİN	Denis ROUSSET
Nevzat ÇEVİK	Martin Ferguson SMITH
İnci DELEMEN	Oğuz TEKİN
Refik DURU	Gülsün UMURTAK
Serra DURUGÖNÜL	Burhan VARKIVANÇ
Hansgerd HELLENKEMPER	Michael WÖRRLE
Frank KOLB	Martin ZIMMERMAN
Wolfram MARTINI	

Adalya, **A&HCI** (Arts & Humanities Citation Index) ve **CC/A&H** (Current Contents / Arts & Humanities) tarafından taranmaktadır.

Adalya is indexed in the **A&HCI** (Arts & Humanities Citation Index) and **CC/A&H** (Current Contents / Arts & Humanities).

Hakemli bir dergidir / A peer reviewed Publication

Editörler / Editors

Kayhan DÖRTLÜK
Tarkan KAHYA
Remziye BOYRAZ SEYHAN
Tuba ERTEKİN

İngilizce Editörleri / English Editors

İnci TÜRKOĞLU
Mark WILSON

Yazışma Adresi / Mailing Address

Barbaros Mah. Kocatepe Sk. No. 25
Kaleiçi 07100 ANTALYA-TURKEY
Tel: +90 242 243 42 74 • Fax: +90 242 243 80 13
akmed@akmed.org.tr
www.akmed.org.tr

İçindekiler

İrfan Deniz Yaman	
<i>Orta Paleolitik Dönem’de Karain Mağarası E ve B Gözleri Arasındaki Bağlantı</i>	1
Ralf Becks	
<i>Eine chalkolitbische Höblensiedlung in Pisidien: İncirdere Mağarası</i>	33
Tarkan Kahya – H. Ali Ekinci	
<i>Temples to the Mother Goddess Discovered on the Düver Peninsula</i>	45
F. Eray Dökü	
<i>Manca ve Hasanpaşa’daki Yeni Bulgular Işığında Kabalis Ölü Gömme Geleneklerinin</i> <i>Yeniden Değerlendirilmesi</i>	73
İnci Delemen – Emine Koçak – H. Ali Ekinci	
<i>Two Bronze Heads from Melli / Kocaaliler near Burdur</i>	101
Nihal Tüner Önen – Fatih Yılmaz	
<i>A New Athena Polias Votive Inscription from the Phaselis’ Acropolis</i>	121
Rinse Willet – Jeroen Poblome	
<i>The Scale of Sagalassos Red Slip Ware Production - Reconstructions of Local Need and</i> <i>Production Output of Roman Imperial Tableware</i>	133
Hüseyin Sami Öztürk	
<i>Kocain (Antalya) Eirenarkhes, Anteirenarkhes ile Diogmites Yazıtlarının</i> <i>Yeniden Değerlendirilmesi</i>	159
Burhan Varkıvanç	
<i>Periaktoi at the Theatre of Kaunos</i>	181
Gamze Kaymak	
<i>Side P Tapmağı’nda Yeni Araştırmalar, Yeni Bulgular ve Yeni Yorumlar</i>	203
Murat Durukan	
<i>Geç Antik Çağ’da Doğu Akdeniz’deki Ekonomik Gelişmenin Nedenleri:</i> <i>İpek Yolu ve Babarat Yolu’nun Rolü, LR1 Amphoraları ve Kilikia’daki Diğer Kanıtlar</i>	241
Julian Bennett	
<i>Christianity in Lycia: From its beginnings to the “Triumph of Orthodoxy”</i>	259
Ayşe Aydın	
<i>Aziz Konon Tasvirli Bir Menas Ampullası</i>	289

Ebru Fatma Fındık	
<i>Myra / Demre, Aziz Nikolaos Kilisesi Rum Mezarlığından Boucla ve Gouna Örnekleri</i>	303
Kemal Reha Kavas	
<i>Environmental Anesthesia and False Vernacular Architecture: The Case Study of the Western Taurus Mountains</i>	325

Kocain (Antalya) *Eirenarkhes, Anteirenarkhes ile Diogmites* Yazıtlarının Yeniden Değerlendirilmesi

Hüseyin Sami ÖZTÜRK*

Antalya İli'nin Ahırtaş Köyü yolu üzerinde Hisardağ / İndağı'ndaki Kocain Mağarası'nda, *eirenarkhes*, *anteirenarkhes* ile *diogmites*ler tarafından adanmış toplam 28 yazıt, 1919 yılında İtalyan araştırmacı G. Moretti tarafından bulunmuş ve 1926 yılında yayımlanmıştır. Moretti tarafından yayımlanan yazıtlar üzerinde tarafımızdan yapılan yeni okumalarda, birçok yazıtın hatalı ve eksik olarak yayımlandığını gördük. Söz konusu yazıtlar tarafımızdan yapılan "M.Ö. II. - M.S. IV. yy.'larda Likya-Pamfilya Bölgesinde Kırsal Alan Güvenliği" doktora tezi kapsamında da değerlendirilmiş; ancak revizyonunu tezde gerçekleştirmek mümkün olamamıştı¹. Şimdi ise bu yazıtlar, gözden geçirilmiş haliyle bilim dünyasına yeniden kazandırılmaktadır.

Söz konusu mağara Antalya İli'nin 45 km kadar kuzey yönünde, 1.171 m rakımlı Hisardağı / İndağı'nda bulunmaktadır. Kocain Mağarası 600 m uzunluğunda, girişinde 35 m, içerde 75 m genişliğinde, bazı yerlerde 50-60 m yüksekliği olan çok büyük bir salondan ibarettir². 1990 yılında 1. derece Arkeolojik-Doğal Sit Alanı ilan edilen Kocain Mağarası'nın içerisinde Roma Dönemi'nden kalma oldukça büyük bir de sarnıç mevcuttur. Kocainin önünde Roma İmparatorluk Çağı'na tarihlenen(?) bir yapı kompleksine ait duvar izleri de yer almaktadır. Mağaranın içinde, girişe yakın bir yerde oldukça büyük ve üzeri yazılmaya uygun kireçtaşıdan bir kaya kütleli üzerinde birçok *eirenarkhes* ve *anteirenarkhes* ile onların yardımcıları *diogmites*'in adları kazılıdır. Bu kolluk kuvvetleri yaptıkları işin tehlikesinden ötürü olsa gerektir ki burada adakta bulunmuşlardır.

Küçükasya'nın güney kıyılarındaki kentlerin M.S. I. yy.'dan itibaren; özellikle III. ve IV. yy.'larda komşuları Isauria'lılarla başı hep dertte olmuş ve bu nedenle de Isauria'ya komşu Pamphylia başta olmak üzere, Pisidia ve Lykia'da güvenlik konuları hep gündemde kalmıştır. Bu nedenle oldukça masraflı bir iş olan güvenliğin sağlanması konusu, Pisidia ve Pamphylia'da yerel eşraftan önde gelen varlıklı kişilere bırakılmıştır. Bilindiği üzere, Hellen toplumunda vatandaşlar onura ulaşmak ve şöhretlerini kent içinde olduğu gibi kent dışında da yaymak için, oldukça yüksek bir maddi güç gerektiren devlet görevlerini bile *leitourgia* olarak karşılıksız

* Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Sami Öztürk, Marmara Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, Göztepe Kampüsü 34722 Kadıköy - İstanbul. E-posta: hsozturk@marmara.edu.tr

¹ Yazıtlar sadece tarafımızdan değil aynı zamanda birçok araştırmacı tarafından da aynı hata ve eksikle değerlendirilmiştir. Bk.: *SEG* 6, 686-714; Robert 1928, 407-409; Zamaı 2001, 53-73; Brélas 2005, 373-374. Ancak Robert 1928, 407-409 bazı yazıtlara öneri getirmiştir.

² Kocain hk. bk.: *TIB* VIII s.v. "Kocain".

üstlenirlerdi ki bunlardan biri de *eirenarkbeslik*³. Pisidia ve Pamphylia kentlerindeki bu milis kuvvetlerinin amirine yani *εἰρηναρχῆς*⁴ olarak görev yapan bu zengin vatandaşlar, genellikle kendi kentlerinde ya da teritoryumlarında heykellerle veya onur yazıtlarıyla anılmışlardır. Birçok yazıt, antik metin ve papirüste karşılaştığımız bu memuriyetin, Roma İmparatorluk Çağında Hellenistik Ptolemaioslardaki benzer kolluk kuvvetlerinden örnek alınarak kurulmuş olduğu düşünülmektedir⁵. Sözcük anlamı “barışın önderi” demek olan *eirenarkbes*’in *εἰρηναρχος* ve *εἰρηναρχήσας* gibi çok sık kullanılan biçimleri de bulunmaktadır. Bunların yanı sıra nadir olarak *εἰρηναρχῶν*, *εἰρηναρχία* veya *irenarchus*⁶ şekilleri de kullanılmıştır⁷. Küçükasya’dan bilinen en erken tarihli *eirenarkbesi Asia Eyaleti*’nin *eparkbeias*ının *eirenarkbesi* olduğu anlaşılan Titus Flavius Helius’tur⁸.

Eirenarkbeslik görevinin nasıl yerine getirildiği konusunda elimizdeki tek kaynak, M.S. 153-154 yılında bu görev için seçilen Aelius Aristeides’in, bu sorumluluktan imparatorun özel izniyle nasıl kaçtığını anlatan pasajlarıdır: Aristeides kendi durumundan bahsederken, bir *eirenarkbes*in nasıl seçilip, göreve atandığına dair çok önemli bilgiler vermektedir: Buna göre, *Asia Eyaleti*’nin büyük kentleri, her sene on soylu kimseyi *Asia Eyaleti proconsulüne eirenarkbes* adayı olarak sunmak zorundaydılar. Eyalet valisi, bu adaylar arasından birisini, kentin o yılki *eirenarkbesi* olarak seçer⁹ ve *proconsulün* atama yazısı, ilgili *eirenarkbese* teslim edilmek üzere kent *magistratuslarına* gönderilirdi. Anlaşılan Aelius Aristeides kendisini memuriyete çağıran *proconsul* yazısını, imparatorun kendisini bu görevden bağışlamış olduğu yazısıyla bizzat veto etmiş; ancak vali gene de Aristeides’ten bu memuriyeti üstlenmesini istemiştir. Fakat Aristeides sonuçta *proconsulün* bazı vatandaşları bu çeşit görevlerden muaf tutabilme yetkisine dayanarak *eirenarkbeslik* görevini yerine getirmemiştir. Bunun üzerine Aristeides’i bu görevden muaf tutan *proconsul*, kent *magistratuslarından* Aelius Aristeides yerine başka bir adayın kendisine sunulmasını istemiştir¹⁰. Yukarıdaki bu açıklamadan anlaşıldığı gibi Lykia, Pamphylia ve Pisidia’daki uygulamanın da bu şekilde yapıldığını düşünmekteyiz. Ancak herkesin, Aelius Aristeides gibi bu görevden kaçmadığını, Karia’daki Sebastopolis’ten

³ Hirschfeld 1891, 869; Quass 1993, 330. Aphrodisias: *καὶ εἰρηναρχήσαντα καὶ τὰς λοιπὰς λειτουργίας* (CIG II 1, 2768 = MAMA VIII 520); Aphrodisias: *εἰρηναρχήσαντα, παραφυλάξαντα, καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς καὶ λειτουργίας* (Paris - Holleaux 1885, 76-77, no. 6 = BE 1969, no. 542). Mısır’da polis fonksiyonu ile alakalı olan *leitourgia* görevleri ise, şunlardı: *Arkebepodos, nyktostrategos, eirenarkbes, epistates eirenes, eirenophylaks, lestepiastes*, (Drecoll 1997, 158).

⁴ *Eirenarkbeslik* için bk.: Aristeid. *Hier. log.* 338 14 v.dd.; *Dig.* XLVIII 3, 6. 1; L 4. 18, 7; *Cod. Iust.* X 77; Schwarz 1743, 3-36; Cagnat 1880, 25-40; Hirschfeld 1891, 869-874; Lévy 1897, 283-289; Cagnat 1899, 572-573; Chapot 1904, 259-263; Pfaff 1914, 2032-2035; Schultheß 1918, 419-423; Magie 1950, 1514, vd., n. 46; Hopwood 1983, 173-181; Mitchell 1993, 196 vd.; 234; Zamai 2001, 53-73; Rife 2002, 93-100; Dmitriev 2005, 206-210; Brélaz 2005, 90-122; Öztürk 2006, 100-106.

⁵ Hirschfeld 1891, 867; Pfaff 1914, 2033; Schultheß 1918, 419 vd.

⁶ *Irenarchus* formu için bk.: Lykaonia/Iconium: *ILS* 9414 = *AE* 1906, 70; Pisidia/Antiocheia: *AE* 1988, 1032 = *SEG* 38, 1320.

⁷ Yukarıda zikredilen yaygın formların dışında, yazıtlarda ve edebi metinlerde geçen *ἀρχὴν εἰρήνης, φύλαξ τῆς εἰρήνης, εἰρήνης ἄρξας, φύλακα τῆς εἰρήνης* ve *εἰρηνοφύλαξ* ifadelerinin de *eirenarkbesliğe* işaret ettiği düşünülmektedir (bk.: Lévy 1897, 287; Heberdey 1929, 12; Rife 2002, 95; Dmitriev 2005, 207, n. 95.). Örneğin, Termessoslu Zenodotos’un onur yazıtında bu görev *ἀρχὴν εἰρήνης* olarak geçerken (*IGR* III 452; *TAM* III 77); Termessos’tan Orthogoras adlı birisinin adak yazıtlarında *εἰρήνης ἄρξας* şekliyle karşılaşılmaktadır (Heberdey 1929, 8 = *SEG* 6, 636 = *TAM* III 907 = *SEG* 30, 1511 = Öztürk 2006, 121 v.d., no. 1.1.1.43-Belge 1; *TAM* III 908 = *SEG* 30, 1511 = Öztürk 2006, 121 v.d., no. 1.1.1.43-Belge 2). Detaylı bilgi için bk.: Öztürk 2006, 100 v.d.

⁸ M.S. I. yy.’a tarihlenen *eirenarkbes* yazıtları için bk.: Öztürk 2006, 101, dn. 269.

⁹ Nasıl seçildiği hk. bk.: Aristeid. *Hier. log.* 318 v.dd. Görev ve yetkileri hk. bk.: *Dig.* L 4, 18. 7; *Cod. Iust.* X 77. Kaç kişi arasından seçildiği hk. bk.: Tralleis: *ITralleis*, no. 66; no. 90; Thyateira: *CIG* II 2, 3496.

¹⁰ Aristeid. *Hier. log.* 338 14 v.dd.

P. Staius'un *eirenarkbes*liğe seçilmesinin onuruna, *gymnasion*unun kaldırımını döşetmesinden anlamaktayız¹¹.

Görev süresi bir yıl ile sınırlı olan *eirenarkbes*liğin, yazıtlardan anlaşıldığı kadarıyla zaman zaman bir kaç yıl arka arkaya üstlenildiği durumlar da olmuştur. Örneğin, Pessinus'tan Tib. Cl. Vetera'nın üç kez (τρὶς εἰρηναρχῆν)¹², Ankyra'dan Lucius Papirius Aleksandros'un en az iki kez(?) (το εἰρηναρχῆν)¹³, Kotenna'dan Stanamoas (εἰρηναρχήσαντα τὸ β')¹⁴ ve Pisidia'daki Termessos'tan Zenodotos'un iki kez (ἀρχῆν εἰρήνης ἐκτελέσαντα διπλῆν)¹⁵ bu görevi yapmış olduklarını biliyoruz. *Eirenarkbes*liğin aynı aile içinde kalması gibi genel bir kural olmamakla birlikte bu tip örneklerle de karşılaşılmaktadır: İki kez *eirenarkbes*lik yapmış olan Kotennalı Stanamoas ile bir kez bu görevi üstlenmiş olan kardeşi Neoptolemos bunun için örnek olarak gösterilebilir¹⁶. Antikçağ'daki harcamaları yüksek diğer memurluklar gibi *eirenarkbes*liğin de aynı aile içinde devam ettirilmesi isteğini, toplum içindeki saygınlık ve şerefın mümkün olduğunca uzun bir süre aynı ailede kalması çabasıyla açıklanabilir. Lydia Bölgesi'ndeki Nysa'da *eirenarkbes*lik görevini Attalos adındaki bir çocuğun üstlenmiş ve bu memurluğun bütün masraflarının babası tarafından karşılanmış olması da gene ailenin saygınlık kaygısıyla ilgili olmalıdır¹⁷.

M.S. IV. yy.'dan itibaren *eirenarkbes*lik görevini üstlenenlerin, şantajla ve tehditle bu memurluğu elde ettikleri ve bu makamı haksız kazanç elde etmek için kötüye kullandıkları anlaşılmaktadır: Filistin'deki Elusa kentinin *eirenarkbes*lerinden bahseden Libanius, bu kişilerin rüşvet yoluyla adı geçen memurluğu elde ettiklerini yazmaktadır¹⁸. Aynı şekilde Mısır'da da M.S. III. yy.'ın sonundan itibaren birçok polis görevlisinin bizzat suça iştirak ettiklerini görmekteyiz: *Eirenarkbes*lerden önemli bir kısmı hırsızlıkla itham edilmekte olup, bunlardan birinin oğlunun bir suç kariyeri dahi yapmış olduğu bilinmektedir. Bir başka *eirenarkbes* de, kendi oğlunun suçlarını örtbas etmeye çalışmıştır¹⁹. Libanius'un mektuplarında ve papirüslerde sözü edilen bu olayları, yazıtlardaki ifadeler de tasdik etmektedirler. Şöyle ki, Etennalı Bryon onur yazıtında bu görevi "rüşvet kabul etmeyen bir şekilde" yürüttüğünü özellikle vurgulaması dikkat çekicidir²⁰. Amblada'dan ismi bilinmeyen bir başka şahıs da Byron gibi, *eirenarkbes*liğini *εἰρηναρχήσαντα ἀγῶς*, rüşvet almaksızın yürüttüğünü dile getirmektedir²¹. Kasai'dan M. Aurelius Obrimianus'a ait bir onur yazıtında da Obrimianus'un, *εἰρηναρχήσαντα ἐννόμως καὶ ἀμέμπτως*, yani "kanunlara uygun ve mükkemmel biçimde *eirenarkbes*lik yapmış" olduğu yazmaktadır²². Görüldüğü

¹¹ Robert 1937, 339-341, no. 1 = *BE* 1948, no. 214 = Robert 1954, no. 168.

¹² *LBW* 1723a = Cagnat 1880, 26, no. 3.

¹³ *IGR* III 203 = Bosch 1967, 180, no. 140 = French 2003, 100, no. 11.

¹⁴ Bean - Mitford 1970, 30 v.d., no. 12a = *BE* 1972, no. 496 = Hopwood 1983, 175; 185, no. 2 = Hagel - Tomaschitz 1998, 95-96, no. Göd 1 = Öztürk 2006, 124, no. 1.1.1.51.

¹⁵ *IGR* III 452 = *TAM* III 77 = Öztürk 2006, 141, no. 1.1.21.

¹⁶ Bean - Mitford 1970, 30 v.d., no. 12a = *BE* 1972, no. 496 = Hopwood 1983, 185, no. 2 = Hagel - Tomaschitz 1998, 95-96, no. Göd 1 = Öztürk 2006, 124, no. 1.1.1.51; Bean - Mitford 1970, 30 v.d., no. 12b; *BE* 1972, no. 496; Hopwood 1983, 185, no. 2; Hagel - Tomaschitz 1998, 96, no. Göd 2 = Öztürk 2006, 118 v.d., no. 1.1.1.37.

¹⁷ Ramsay 1883, 272-274, no. 15; Lévy 1897, 288; Mitchell 1993, 195. Çocukların kamusal görev üstlenmeleri hk. detaylı bilgi için bk. Dmitriev 2005, 160 v.dd.

¹⁸ Lib. *ep.* C; Cl.

¹⁹ Konu hk. detaylı bilgi için bk.: Öztürk 2006, 105.

²⁰ Nollé 1992, 122, no. 3. 11 = *SEG* 42, 1215 = Öztürk 2006, 112, no. 1.1.1.14.

²¹ Hall 1968, 76, no. 20 = Öztürk 2006, 126, no. 1.1.1.61.

²² Hagel - Tomaschitz 1998, 395, no. Thr 1a = Öztürk 2006, 110, no. 1.1.1.11; *Dig.* XLVIII 3, 1. 6 1'te *eirenarkbes*ler yaptıkları sorgulamalarda, suçlanan kimselerin ifadelerinde değişiklik, yani sahtekârlık yaparlar ve bu sahtekârlık ispatlanırsa, bunun bir daha tekrarlanmaması amacıyla cezalandırılmaları gerektiği yazmaktadır.

üzere, Pamphylia ve Pisidia'daki *eirenarkbes*ler ἀγνώς, yani "rüşvet almadan" ifadesini kullanmışlardır²³. Tüm bu örnekler, söz konusu bu makamın suistimale oldukça açık olduğunu ve *eirenarkbes*lerin köylülere ya da çobanlara karşı keyfi hareketlerde bulduklarını net bir şekilde ortaya koymaktadır.

Doğu ve Batı Roma İmparatorları Arcadius ve Honorius, bu görevi yerine getirenlerin keyfi davranışlarından dolayı olsa gerek ki, M.S. 409 yılında çıkardıkları bir yasayla *eirenarkbes*lerin kırsal alanla ilgi yetkilerini *praefectus praetorio Orientis* adlı bir memurluğa devretmişlerdir²⁴. Bununla birlikte *eirenarkbes*lik makamı başka yetkilerle donatılmış olarak varlığını M.S. V. yy.'in sonlarına kadar devam ettirmiştir²⁵.

*Eirenarkbes*liğin yukarıda sözünü ettiğimiz formlarına ilaveten, Güney Pisidia'daki Hisardağ / İndağ'da bulunan Kocain Mağarası'na kazınmış ἀντειρήναρχος biçimine de rastlanılmaktadır²⁶. Küçükasya kentlerinde bazı memurluklar ya da görevlerin adlarının önünde *anti* prepozisyonunun kullanılması, Roma Çağı'ndan çok öncelere, Hellenistik Çağ'a kadar geri gitmektedir²⁷: *Antitamias*, *antarkhon*, *antepistates*, *antigraphheus* ve *antistrategos* gibi, Hellenistik Çağ memurlukları bu durum için birer örnektir. Dmitriev 2005, 242'ye göre, *anti-* ile başlayan bu tip memurluklar, ya ilgili memurların altında görev yapıyorlardı ya da bu göreve önceden atanmış, ama henüz görev yetkisi olmayan memurlardı. Dmitriev'in bu görüşünden hareketle, Pisidia'daki *anteirenarkhos*ların, ya *eirenarkbes*lerin emrinde çalıştıklarını, yani *eirenarkbes*lerin onların idare amiri olduklarını ya da *anteirenarkhos*ların göreve başlamadan önce, bu işin nasıl yapıldığına dair fikir edinmeleri için *eirenarkbes*lerle birlikte göreve çıktıklarını söyleyebiliriz.

Moretti tarafından 1926 yılında yayımlanmış yazıtlar yeniden gözden geçirilmiş; bazı yazıtlara *addendum et corrigendum* yapılmıştır. Aşağıda *addendum et corrigendum* yapılan yazıtlar yer almaktadır. Ancak Moretti 1926, 532, no. 9; 534, no. 22'de yer alan ve problemlili olan iki yazıt bulunmadığı için, kontrol etmek mümkün olmamıştır. Bu nedenle, Moretti 1926, 532, no. 9 yazıtına bir öneri getirilmiş olup, burada yer verilmiş; diğer yazıt ise, herhangi bir öneri getiremediği için değerlendirilmeye alınmamıştır.

²³ Pamphylia/Lyrbe: Swoboda *et alii* 1935, 51, no. 109 = Öztürk 2006, 111 v.d., no. 1.1.1.13; Pisidia/Amblada: Hall 1968, 76, no. 20 = Öztürk 2006, 126, no. 1.1.1.61; Pisidia/Etenna: Nollé 1992, 122, no. 3. 11 = *SEG* 42, 1215 = Öztürk 2006, 112, no. 1.1.1.14. Bu konudaki diğer bir örnek Ankyra'dandır (*IGR* III 208 = Bosch 1967, 141, no. 117).

²⁴ *Cod. Theod.* XII 14. 1; Hirschfeld 1891, 874; Hopwood 1983, 181; Rife 2002, 102.

²⁵ Hirschfeld 1891, 875 v.d.; *Cod. Theod.* XI 24, 6. 7.

²⁶ *SEG* 7, 700; 711; 712 = Öztürk 2006, 123, no. 1.1.1.47; 107, no. 1.1.1.2; 106, no. 1.1.1. Ayrıca bk.: Robert 1928, 407-425; Magie 1950, 1514, n. 46; *SEG* 33, 1619; Mitchell 1993, 196; Sartre 1995, 290; Rife 2002, 195 v.dd.; *TIB* VIII s.v. "Ariassos"; "Kocain".

²⁷ Dmitriev 2005, 241, n. 120-121.

1 Moretti 1926, 530, no. 1'e Addendum et Corrigendum

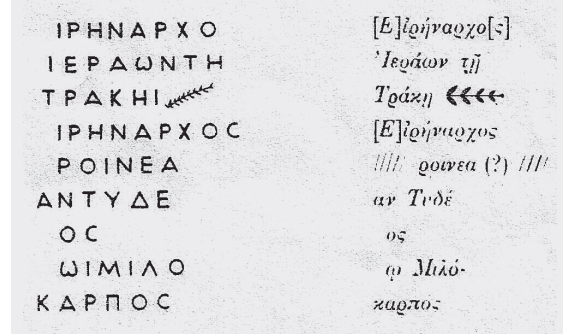
Edisyon : *PHI*; Öztürk 2006, 128, no. 1.1.1.65; Brélaz 2005, 373, B85; 402, D4; *SEG* 6, 686; Moretti 1926, 530, no. 1.

Tarih : M.S. II. yy. - III. yy. başı.

Revizyondan Önce:

[E]ιρήναρχο[ς]
ΙΕΡΑΩΝΤΗ
ΤΡΑΚΗΙ
4 [E]ιρήναρχος
///ΡΟΙΝΕΑ///
ΑΝ Τυδέ-
ος
8 ΩΙΜΙΛΟ
ΚΑΡΠΟ.

(*PHI*)

(Moretti 1926, 530, no. 1)

Revizyondan Sonra:

Ειρήναρχος
Μείδων τε-
τράκει<ς>.
4 εἰρή ν αρχο[ς]
Ὀνήσιμος
Ἄν(-)
Τυδέ-
8 ω<ς>,
[δ]ιωγμίτε
Εὐκαρπος.
Μεννέας.
12 ἀντ[ει]ρήν(αρχος) Ἄ-
νατόλις
Μαρτυρίο[υ].

Aparatus Criticus

- 1 Κέρδων (*SEG* 6, 686)
2 v.d. τ(ε)τράκι(ις) (*SEG* 6, 686)
8 v.d. [δι]ωγμί[της] Κάρπος (*SEG* 6, 686)

Çeviri:

Meidon oğlu Meidon torunu Meidon oğlu eirenarkhos Meidon. Tydeus torunu An--- oğlu eirenarkhos Onesimos. Diogmitesler Eukarpos, Menneas. Martyrios oğlu anteirenarkhos Anatolis.

2. Μείδων adı Pisidia'da ilk kez belgelenmektedir. Küçükasya'da Mysia ve Troas bölgelerinde (*IGPNVA s.v. "Μείδων"*) sıklıkla karşılaşılan bu isim için bk.: Zgusta 1964, § 913, dn. 203. Bu isim için ayrıca bk.: 7 no'lu yazıt.

6. Ἄν- ile başlayan ve yazıtta kısaltma halinde verilmiş olan bu ifade, Onesimos'un babasının adının ilk iki harfi olmalıdır. Zira mağarada adakta bulunan birçok kişi baba ya da dede isimlerini kısaltılmış haliyle verdikleri görülmektedir. Mağarada adakta bulunan ve Ἄν- ile başlayan şu isim vardır: Ἀνάβιος. Ἄν-'in söz konusu bu ismin kısaltmasının olup olmadığı ise, şüpheli olmakla beraber, önerilebilir.
9. [δ]ιωγμίτε = [δ]ιωγμίται. -ε > -αι değişimi için bk.: Gignac 1976, 192 v.d.
11. Μεννέας (Μενέας) adına Pisidia-Pamphylia ile Lykia Bölgesi'nden (*LGPN VB s.v.* "Μεννέας"). oldukça sık rastlanmaktadır. Bu isim için bk.: Zgusta 1964, § 900.
- 12 v.d. Ἀνατόλις = Ἀνατόλιος. -ο'nun düşmesi için bk.: Gignac 1977, 25 v.d. Komşu bölge Lykia'daki Olympos'tan (*TAM II* 95. İsim için ayrıca bk.: *LGPN VB s.v.* "Ἀνατόλιος") ve Pamphylia'daki Side'den birer yazıtta (*ISide* 110) görülen bu isim Pisidia'da ilk kez belgelenmektedir.

Revizyondan önce yazıt tam anlamıyla çözülememiştir ve Tydeus'in kimliği ise belirsiz kalmıştır. Yazıtın yeniden okunmasıyla birlikte Pisidia'dan bilinmeyen şahıs isimleri ile yeni *eirenarkbes*, *diogmites* ile *anteirenarkbes*ler bilim dünyasına kazandırılmıştır. Bunlar, *eirenarkbos* Meidon, Onesimos; *diogmites*ler Eukarpos, Menneas ile *anteirenarkbos* Anatolios'tur. Tydeus'in de *eirenarkbos* Onesimos'un dedesi olduğu anlaşılmıştır.

2 Moretti 1926, 530, no. 2'ye Corrigendum

Edisyon : *PHI*; Öztürk 2006, 123, no. 1.1.1.48; *SEG* 6, 687; Moretti 1926, 530, no. 2.
Tarih : M.S. II. yy. - III. yy. başı.

Revizyondan Önce:

Πόπλις
ΦΗΛΙΚΗΙΙΝ///
Ἀσκληπια
4 ΔΗΜΗΟΥ
Τρόφι-
μος.
(*PHI*)

ΠΟΠΛΙΣ	Ποπλίς
ΦΗΛΙΚΗΙΙΝ	Φηλική 'II'
ΑΣΚΛΗΠΑ	Ἀσκληπιου-
ΔΗΜΟΥ	δημήου (?)
ΤΡΟΦΙ	Τρόφι-
ΜΟΣ	μος.

(Moretti 1926, 530, no. 2)

Revizyondan Sonra:

Πόπλις
Φηλικίων
Ἀσκληπᾶς
4 Δημήου
Τρόφι-
μος.

Çeviri:

Popli(o)s, Phelikion, Demeos oğlu Asklepas, Trophimos.

1. Πόπλις = Πόπλιος. -ο'nun düşmesi için bk.: Gignac 1977, 25 v.d. Bu adın Pamphylia'da görüldüğü yer için bk. Attaleia (*SEG* 49, 1547).
4. Δημήρος adı Pisidia'dan ve hatta Küçükasya'dan ilk kez belgelenmektedir. Bu isim daha önce Mısır'da Philae'dan belgelenmiştir. Bk. André - Étienne 1969, no. 257.

Yazıtın ilk okuması sonrasında anlaşılamayan ikinci ve dördüncü satırlardaki isimler, yazıtın yeniden okunmasıyla birlikte tespit edilebilmiştir: Phelikion ile Demeos. Adakta bulunan birçok *eirenarkbes*, *anteirenarkbes* ve *diogmites*lerin arasında adı yer alan Popli(o)s, Phelikion, Demeos oğlu Asklepas ve Trophimos'un bu unvanlardan herhangi birini taşımadıkları görülmektedir. Bu nedenden dolayı, bu kişilerin *eirenarkbes*, *anteirenarkbes* veya *diogmites* olup olmadığı şüpheli olup, belki de sıradan bir vatandaşlar.

3 Moretti 1926, 530, no. 3'e Corrigendum

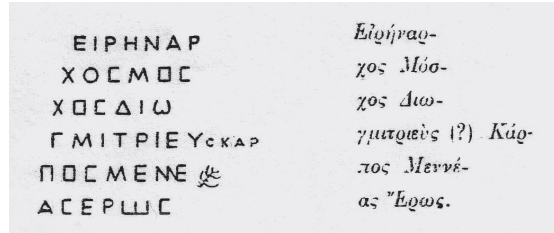
Edisyon : *PHI*; Öztürk 2006, 118, no. 1.1.1.35; Brélaz 2005, 373, B85; 402, D4; *SEG* 6, 688; Robert 1928; 409; Moretti 1926, 530, no. 3.

Tarih : M.S. II. yy. - III. yy. başı.

Revizyondan Önce:

Εἰρήναρ-
χος Μόσ-
χος· διω-
4 γμῖτ<α>ι
Εὐκαρ-
πος, Μεννέ-
ας, Ἔρωσ.

(*PHI*)

(Moretti 1926, 530, no. 3)

Revizyondan Sonra:

Εἰρήναρ-
χος Μόσ-
χος· διω-
4 γμῖτ(α)ι Εὐκαρ-
πος, Μεννέ-
ας, Ἔρωσ.

Çeviri:

Eirenarkhos *Moskhos*. Diogmitesler *Eukarpos*, *Menneas*, *Eros*.

3. v.d. διωγμῖτε = διωγμῖται. -ε > -αι değişimi için bk.: Gignac 1976, 192 v.d.

Burada *eirenarkhos* *Moskhos* önderliğindeki *diogmites*ler, *Moskhos* ile birlikte adakta bulunmuş olmalıdırlar.

4 Moretti 1926, 531, no. 4'e Corrigendum

Edisyon : *PHI*; Öztürk 2006, 117, no. 1.1.1.31; Brélaz 2005, 373, B85; *SEG* 6, 689; Moretti 1926, 531, no. 4.

Tarih : M.S. II. yy. - III. yy. başı.

Revizyondan Önce:

Εἰρήναρχος
Λαέρτης
Κοτήους.

(*PHI*)

Revizyondan Sonra:

Εἰρηνάρχης
Λαέρτης
Κοτήους.

Çeviri:

Eirenarkhes Kotes oğlu Laertes.

ΕΙΡΗΝΑΡΧΟΣ Εἰρὴνάρχης
ΛΑΕΡΤΗΣ Λαέρτης
ΚΟΤΗΟΥΣ Κοτήους.

(Moretti 1926, 531, no. 4)

5 Moretti 1926, 531, no. 6'ya Corrigendum et Addendum

Edisyon : *PHI*; Öztürk 2006, 115, no. 1.1.1.24; Brélaz 2005, 373, B85; *SEG* 6, 691; Moretti 1926, 531, no. 6.

Literatür : Magie 1950, 1514, n. 46; *SEG* 33, 1619; Mitchell 1993, 196; Sartre 1995, 290; Rife 2002, 195 v.dd.

Tarih : M.S. II. yy. - III. yy. başı.

Revizyondan Önce:

Εἰρήναρχο-
ς Κάδεις
Ὀνησίμου,
4 Δημητριαν[ός]
Εὐκάρπου,
Ὀρειο<ς> Μητ[ρο---]
Ἀριασσε[ῖς]
8 ΟΛ — — —
μνή[μ]ην(!)
χάριν.

(*PHI*)

ΕΙΡΗΝΑΡΧΟ
ΕΚΑΔΙΣ
ΟΝΗΣΙΜΟΥ
ΔΗΜΤΡΙΑΝ
ΕΥΚΑΡΠΟΥ
ΟΡΕΙΟΜΗΤ
ΑΡΙΑΣΣΕ
ΟΛ
ΜΗ ΗΝ
ΧΑΡΙΝ

Εἰρηναρχο-
ς Κάδεις
Ὀνησίμου
Δημητριαν[ός]
Εὐκάρπου
Ὀρειο (sic) Μητ[ροί]
Ἀριασσε[ῖς] ?
||| ολ ||| ||| |||
Μνή[μ]ην (sic)
χάριν.

(Moretti 1926, 531, no. 6)

Revizyondan Sonra:

Εἰρηναρχ[ο]-
ς Κάδεις
Ὀνησίμου,

- 4 δωγ[μῦτ]ῆ
Εὔχαρπ[ο]ς,
Ὀυήσιμ[ο]ς,
Ἀβάσχα<ν>-
8 τος
Με[ν]νέ[α]ς].

Çeviri:

Onesimos oğlu eirenarkhos Kadis. Diogmitesler Eukarpos, Onesimos, Abaskantos, Menneas.

2. Κάδης isim için bk.: Zgusta 1964, § 500-4.
4. δωγμῦτε = δωγμῦται. -ε > -αι değişimi için bk.: Gignac 1976, 192 v.d.
9. Μεννέας adı için bk.: 1 ve 3 numaralı yazıt.

Revizyondan önce yazıt tam anlamıyla çözülememiştir ve bu haliyle birçok yayında zikredilmektedir. Özellikle de, İtalyan araştırmacı Moretti tarafından yazıtın edisyonundaki 6. satırında geçen “Meter Oreia” ifadesi nedeniyle, mağaranın Meter Oreia için bir tapınım yeri olduğu yayınlarında geçmektedir²⁸. Gene ilk edisyonunun 7. satırında geçen Ariasseis *ethnikomu* nedeniyle de, birçok modern araştırmacı mağaraya adakta bulunmak için farklı yerlerden *eirenarkhes*lerin geldiğini düşünmektedirler. Ancak tarafımızdan yazıtlar üzerinde yapılan yeni okumada, durumun böyle olmadığı anlaşılmıştır. Moretti’nin kaydettiği gibi 6. satırda ne Meter Oreia; 7. satırda ise ne Ariasseis *ethnikomu* ifadesi vardır. Yeni okumada 6. satırda *diogmites*lerden Onesimos’un; 7. satırda ise gene *diogmites*lerden Abaskantos’un isminin yer aldığı görülmektedir. Okunabilen tüm adak yazıtlarda ise, ne Meter Oreia için bir adak yapıldığı ne de herhangi bir *ethikon* görülebilmemiş değildir. Bu nedenle bu tapınım yerinin Meter Oreia’ya adanıp adanmadığı konusu şimdilik kesin değildir. Buraya gelen ve adakta bulunan kırsal alan kolluk kuvvetleri de çok uzaklardan değil, civardaki en yakın bir yerleşimden gelmiş olmalıdır. Söz konusu bu yazıtın yeni okumasında kolluk kuvveti görevini yerine getiren birçok yeni şahıs öğrenmiş bulunmaktayız: *Diogmites*ler Eukarpos, Onesimos, Abaskantos ile Menneas.

6 Moretti 1926, 531, no. 7’ye Corrigendum

Edisyon : *PHI*; Öztürk 2006, 112, no. 1.1.1.15; Brélaz 2005, 373, B85; *SEG* 6, 692; Moretti 1926, 531, no. 7.

Tarih : M.S. II. yy. - III. yy. başı.

Revizyondan Önce:

- Ei-
ρήν-
αρχος-
4 Δημιτρι-
ανός IEP
ΩΤΑ(?), ειρή-
ν<α>ρχος MA
8 ΡΩΝΑΙΩ.
(*PHI*)

(Moretti 1926, 531, no. 7)

²⁸ Bu konu hk. bk.: *TIB* VIII s.v. “Kocain”.

Revizyondan Sonra:

- Ei-
ρήν-
αρχος-
4 Δημητρι-
ανός ΠΠ
ΩΤΑ, εἰρή-
ν<α>ρχος Μά-
8 ρων δῖς.

Aparatus Criticus

5 v.d. Ἱεροῖτα (SEG 6, 692)

8 v.d. Μάρων Ἀγ(ίω)[υ] (SEG 6, 692)

Çeviri:

Prota---'ın oğlu eirenarkhos Demetrianus, Maron oğlu eirenarkhos Maron.

5. v.d. ΠΠΩΤΑ bir ismin kısaltması olmalıdır. Zira mağarada adakta bulunan birçok kişinin baba ya da dede isimleri kısaltma şeklinde verilmektedir. Pisidia'da ΠΠΩΤΑ ile başlayan birkaç isim bilinmekte olup, bu isimlerden biri olabilir: Πρωτάλλος (Termessos: TAM III 326), Πρωτάκλιος (Termessos: SEG 41, 1281).

7 v.d. Μάρων Trakya kökenli bir isim olup (bk.: SEG 28, 1626), aynı zamanda Pisidia'da oldukça sevilen bir Trakya Heros kültürünün de adıdır. Bu isim için bk.: Zgusta 1964, § 873-19. Bu isim Pisidia'da oldukça yaygın olup, Pisidia'daki örnekler için bk.: Adada (SEG 55, 1435), Pednelissos (SEG 2, 721), Termessos (TAM III 162; 383; 596; 728; 782; 843); Selge (Iselge 56); Tymbrida (SEG 35, 1407); Tynnada (SEG 59, 1542). Komşu bölge Lykia'daki örnekler için bk.: LGPNVB s.v. "Μάρων".

Söz konusu bu yazıtın yeni okumasında kolluk kuvveti görevini yerine getiren yeni bir kişi ile onun babasının adını öğrenmiş bulunmaktayız: Maron oğlu *eirenarkhos* Maron.

7 Moretti 1926, 532, no. 8'e Corrigendum

Edisyon : PHI; Öztürk 2006, 117, no. 1.1.1.32; Brélaz 2005, 373, B85; SEG 6, 693; Moretti 1926, 532, no. 8.

Tarih : M.S. II. yy. - III. yy. başı.

Revizyondan Önce:

- Εἰρήναρ-
χος Μειν-
όδων(?) Δη-
4 μητρίου.

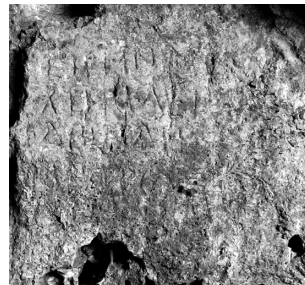
(PHI)

Revizyondan Sonra:

- Εἰρήναρ-
χος Μεί-
δων Δη-
4 μητρίου.

ΕΙΡΗΝΑΡ	Εἰρήναρ-
ΧΟΣ ΜΕΙΝ	χος Μειν-
Ο ΔΩΝ ΔΗ	όδων Δη-
ΜΗΤΡΙΟΥ	μητρίου.

(Moretti 1926, 532, no. 8)

Çeviri:

Demetrios oğlu eirenarkhos Meidon.

2. *Μείδων* adı için bk.: 1 no'lu yazıt.

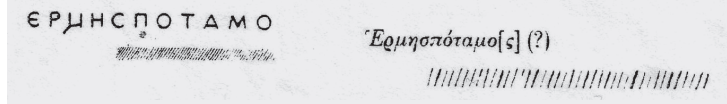
8 Moretti 1926, 532, no. 10

Edisyon : *PHI*; Öztürk 2006, 113, no. 1.1.1.19; *SEG* 6, 695; Moretti 1926, 532, no. 10.

Tarih : M.S. II. yy. - III. yy. başı.

Ἑρμῆς Ποτάμο[υ
[---].

(*PHI*)

(Moretti 1926, 532, no. 10)

Çeviri:

Potamos oğlu (eirenarkhos/anteirenarkhos?) *Hermes* ---.

2. Söz konusu yazıt tarafımızca görülemediği için. Ancak, diğer yazıtlara bakarak, alt satırın *εἰρήναρχος* ya da *ἀντειρήναρχος* olarak tamamlanabileceği düşünülebilir. Zira buradaki yazıtlara göre bu türden görevler yerine getirenler, taşıdıkları unvanlarını ya isimlerinin önüne ya da baba-dede adının arkasına getirmektedirler. Bu durumda *Hermes*'in özgür bir vatandaş olduğunu da göz önüne alırsak, *eirenarkhes* ya da *anteirenarkhes* olma ihtimali bulunmaktadır.

9 Moretti 1926, 532, no. 11'e *Corrigendum*

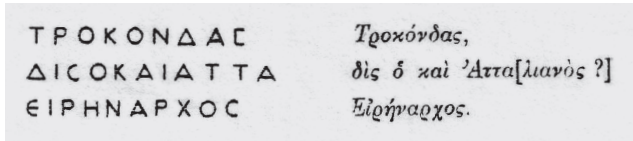
Edisyon : *PHI*; Öztürk 2006, 125, no. 1.1.1.56; Brélaz 2005, 374, B85; *SEG* 6, 696; Moretti 1926, 532, no. 11.

Tarih : M.S. II. yy. - III. yy. başı.

Revizyondan Önce:

Τροκόνδας
δις ὁ καὶ Ἄττα[λος]
εἰρήναρχος.

(*PHI*)

(Moretti 1926, 532, no. 11)

Revizyondan Sonra:

Τροκόνδας
δις ὁ καὶ Ἄττα(λιανός?)
εἰρήναρχος.

Çeviri:

Trokondas oğlu nam-ı diğer Attalianus(?) olan eirenarkhos Trokondas.

2. Yazıtın *ed. pr.* olan Moretti Ἄττα-'dan sonrasını kırık içinde göstermektedir. Ancak burada kırık olabilecek bir durum ya da yer yoktur. Olasılıkla diğer yazıtlarda görüldüğü gibi gene burada da bir isim kısaltması beklenmelidir. Adakta bulunan başka kişiler arasında bir başka Attalianus adından ötürü (bk.: 13 no'lu yazıt), burada da bir Attalianus adının kısaltması beklenmelidir Hatta buradaki "Trokondas nam-ı diğer Attalianus" ile 13 no'lu yazıtta geçen "Attalianus" akraba olmalıdır. Burada lakabı Attalianus olan kişi, 13 no'lu yazıtta geçen kişinin babası olabilir.

10 Moretti 1926, 532, no. 12'ye *Corrigendum*

Edisyon : *PHI*; Öztürk 2006, 107, no. 1.1.1.4; Brélaz 2005, 374, B85; *SEG* 6, 697; Moretti 1926, 532, no. 12.

Tarih : M.S. II. yy. - III. yy. başı.

Revizyondan Önce:

Ἀναπ.. Ῥόδω[νος]
εἰρήναρχος.

(*PHI*)

ΑΝΑΠ[?] ΡΟΔΩ
ΕΙΡΗΝΑΡΧΟΣ

Ἀναπ[αι ?] ρόδω[ν]
Εἰρήναρχος.

(Moretti 1926, 532, no. 12)

Revizyondan Sonra:

Ἀνάβιος Ῥόδω(νος)
εἰρήναρχος.

Aparatus Criticus

1 Ἀνάβ[ιος] (*SEG* 6, 697)

Çeviri:

Rhodon oğlu eirenarkhos Anabios.

2. Ἀνάβιος adı için bk.: *SEG* 6, 711 = Moretti 1926, 534, no. 26; *SEG* 6, 712 = Moretti 1926, 534, no. 27. Buradaki Anabios ile 15 no'lu yazıtta adı geçen *anteirenarkhos* Anabios aynı kişi olmalıdır. Zira her iki kişinin de baba adı Rhodon'dur.

11 Moretti 1926, 532, no. 15'e *Corrigendum*

Edisyon : *PHI*; Öztürk 2006, 123, no. 1.1.1.47; Brélaz 2005, 374, B85; *SEG* 6, 700; Moretti 1926, 532, no. 15.

Tarih : M.S. II. yy. - III. yy. başı.

Revizyondan Önce:

Πολυ---
Ἡρω---
ἀγτ-

4 εἰρήναρ-
χος.

(*PHI*)

ΠΟΛΥ
ΗΡΩ
ΑΝΤ
ΕΙΡΗΝΑΡ
ΧΟΣ

Πολυ-
ήρω[ς ?]
Ἄντ-
εἰρήναρ-
χος.

(Moretti 1926, 532, no. 15)

Revizyondan Sonra:

Πολυ(-)
Ἡρώ(δου?)
ἀγτ-

4 εἰρήναρ-
χος.

Ya da

Πολυ-
ηρωτα-(?)
ἀγτ-

4 εἰρήναρ-
χος.

Çeviri:

Herodes oğlu anteirenarkhos Poly--- Ya da Anteirenarkhos Polyerata---

- 1. v.d.** Πολυ- ile başlayan bir isim olabileceği gibi 2. satırdaki kelimeyle birleşik bir isim de olabilir: Mağarada adakta bulunan birçok kişide görüleceği üzere, oldukça çok sayıda isimde kısaltma yaptıkları görülmektedir. Burada da *anteirenarkhos*luk görevini yapan kişi, kaya üzerinde fazla yer kalmamasından ötürü hem kendi hem de baba adını kısaltmış olmalıdır. Eğer Πολυ- ile başlayan bir isim ise, bu şekilde oldukça çok sayıda isim vardır ve bu nedenle tamamlamak mümkün görünmemektedir. Eğer isim 2. satırda da devam ediyorsa gene Pisidia'daki Melli'de daha önce belgelenmiş ama eksik kalan bir isimle aynı olabilir: Πολυηρωτα- - (SEG 19, 860).

12 Moretti 1926, 533, no. 18'e Addendum et Corrigendum

Edisyon : *PHI*; Öztürk 2006, 114, no. 1.1.1.22; Brélaz 2005, 374, B85; SEG 6, 703; Moretti 1926, 533, no. 18.

Tarih : M.S. II. yy. - III. yy. başı.

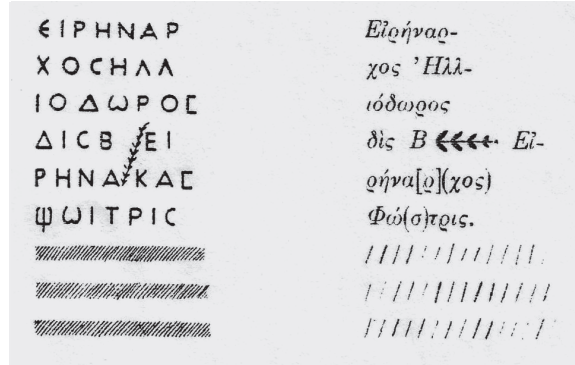
Revizyondan Önce:

- Eιρήναρ-
χος Ἑλλ-
ιόδωρος
4 δις β', εἰ-
ρήνα(ρχος)
Φώστριο[ς]
[---]
8 [---]
[---]

(*PHI*)

Revizyondan Sonra:

- Eιρήναρ-
χος Ἑλλ-
ιόδωρος
4 Δίσκ(ου)· εἰ-
ρήν<αρ>κας
Φώστρι-
ος ΚΕ .
8 .. ΩΝ ..
[-]ΚΔ
[---].

(Moretti 1926, 533, no. 18)

Aparatus Criticus

- 1 Ἑλλ. δις (i.e. Ἑλλ. υἱός) εἰρ. β' (i.e. τὸ δεύτερον εἰρ.) (SEG 6, 703)
5 lapis NAKAC, εἰρή(ναρχος) Ἄκας Φωστρίο[ν] (SEG 6, 703)

Çeviri:

Diskos torunu eirenarkhos Heliodoros. Filanca oğlu eirenarkhes Phostrios - - -

- 4 Δίσκος adı Pisidia'dan ilk kez belgelenmektedir. Lykia'dan bilinen örnekler için bk.: *LGPN VB s.v.* "Δίσκος". Bu yazıtın yeniden okunup düzeltilmesiyle Pisidia için yeni bir isim daha belgelenmiştir.

13 Moretti 1926, 533, no. 21'e *Corrigendum et Addendum*

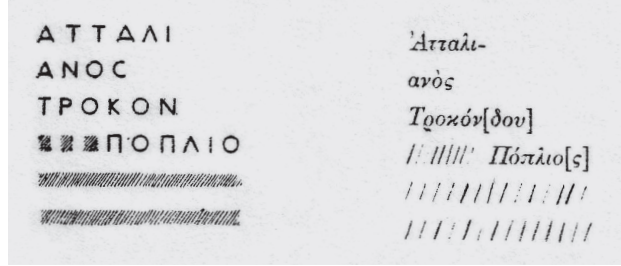
Edisyon : *PHI*; Öztürk 2006, 108, no. 1.1.1.7; *SEG* 6, 706; Moretti 1926, 533, no. 21.

Tarih : M.S. II. yy. - III. yy. başı.

Revizyondan Önce:

Ἄτταλι-
ανός
Τροκόν-
4 [δου],
Πόπλιο[ς]
[---]
[---]

(*PHI*)

(Moretti 1926, 533, no. 21)

Revizyondan Sonra:

Εἰρήναρ-
χος
Ἄτταλι-
4 ανός
Τροκόν(δου).
Πόπλις
θ[ιωγ]-
8 [μείτ]ης.

Çeviri:

Trokondas oğlu eirenarkhos Attalianus. Diogmites Poplios.

6. Πόπλις = Πόπλιος. -ο'nun düşmesi için bk.: Gignac 1977, 25 v.d. Adakta bulunan bir başka Popli(o)s için bk.: 2 no'lu yazıt. 2 no'lu yazıtta adı geçen Popli(o)s'un hiçbir unvanı bulunmamaktadır. Eğer buradaki kişi ile 2 no'lu yazıttaki Popli(o)s aynı kişi ise, o yazıtta adı geçen diğer 3 kişi de *diogmites* olabilirler.

14 Moretti 1926, 534, no. 24'e *Addendum*

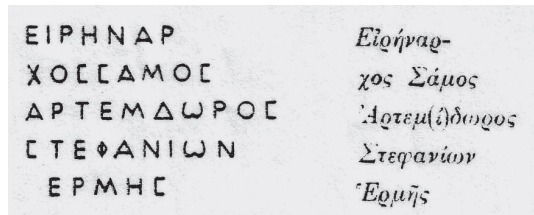
Edisyon : *PHI*; Öztürk 2006, 124, no. 1.1.1.50; Brélaz 2005, 374, B85; *SEG* 6, 709; Moretti 1926, 534, no. 24.

Tarih : M.S. II. yy. - III. yy. başı.

Revizyondan Önce:

Εἰρήναρ-
χος Σάμος,
Ἄρτεμ<ι>δωρος, Στεφανίων,
4 Ἐρμῆς.

(*PHI*)

(Moretti 1926, 534, no. 24)

Revizyondan Sonra:

- Εἰρήναρ-
χος Σάμος·
Ἄρτεμ<ι>δώρος,
4 Στεφανίων,
Μεννεας,
Ὀνήσιμος,
Ἑρμῆς.

Çeviri:

Eirenarkhos Samos. (Diogmitesler?) Artemidoros, Stephanion, Menneas, Onesimos, Hermes.

3 v.d. Robert 1928, 408 v.d.'na göre, *eirenarkhes* Samos'la birlikte adakta bulunan Artemidoros, Stephanion ve Hermes adlı kişiler Samos'a yardım eden *diogmites*lerdi.

15 Moretti 1926, 534, no. 26'ya *Corrigendum*

Edisyon : *PHI*; Öztürk 2006, 107, no. 1.1.1.2; Brélaz 2005, 374, B85; *SEG* 6, 711; Moretti 1926, 534, no. 26.

Tarih : M.S. II. yy. - III. yy. başı.

Revizyondan Önce:

- Εἰρήναρ-
χος Ἀνά-
βιος τρίς,
4 ἀντειρή-
ναρχος Ἀ-
νάβιος Ἰ-
-δω.

(*PHI*)

EIPHNAP	Εἰρήναρ-
XOCANA	χος Ἀνά
BIOCTPIϞ	βιος τρίς
ANTEIPH	Ἄντειρή-
NAPXOCA	ναρχος Ἀ-
NABIOCP	νάβιος P (?)
ΔΩ	(ω ?)

(Moretti 1926, 534, no. 26)

Revizyondan Sonra:

- Εἰρήναρ-
χος Ἀνά-
βιος τρίς·
4 ἀντειρή-
ναρχος Ἀ-
νάβιος Ἰ[ό]-
δω(νος).

Aparatus Criticus

6 v.d. Ἰ[ό]δω[νος]? (*SEG* 6, 711)

Çeviri:

Anabios torunu Anabios oğlu eirenarkhos Anabios, Rhodon oğlu anteirenarkhos Anabios.

4. Burada adı geçen *anteirenarkhos* Anabios ile 10'lu yazıtta adı geçen *eirenarkhos* Anabios aynı kişi olmalıdır. Zira her iki kişinin de baba adı Rhodon'dur. Bazen *eirenarkhes*ler o görevi yapamayacak durumda olunca yerine vekil olarak atanan *anteirenarkhes*ler bu görevi

yerine getirirlerdi. Bu durumda Anabios 10 no'lu yazıtta bir dönem *eirenarkhes* iken, burada da görüleceğe üzere bu görevi bir başka dönem vekil olarak yerine getirmiştir.

16 Moretti 1926, 534, no. 27'ye Addendum

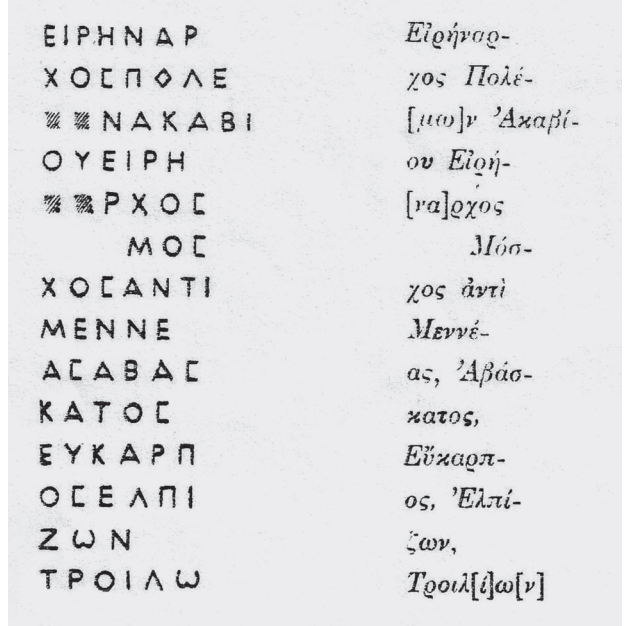
Edisyon : *PHI*; Öztürk 2006, 106, no. 1.1.1.1; Brélaz 2005, 374, B85; *SEG* 6, 712; Moretti 1926, 534, no. 27.

Literatür : Robert 1937, 105; Mitchell 1993, 196; *TIB* VIII s.v. "Kocain".

Tarih : M.S. II. yy. - III. yy. başı.

Revizyondan Önce:

- Eιρήναρ-
χος Πολέ-
[μω]ν Ἀ<ν>αβί-
4 ου(?), ειρή-
[να]ρχος
Μόσ-
χος, ἀντι(ρήναρχος)(?)
8 Μεννέ-
ας, Ἀβάσ-
κα<ν>τος,
Εὐκαρπ-
12 ος, Ἐλπί-
ζων,
Τροῖλ[ί]ω[ν].
(*PHI*)

(Moretti 1926, 534, no. 27)

Revizyondan Sonra:

- Eιρήναρ-
χος Πολέ-
[μω]ν Ἀαβί-
4 ου· ειρή-
[να]ρχος
Μόσ-
χος, ἀντι(ρήναρχος)
8 Μεννέ-
ας, Ἀβάσ-
κα<ν>τος,
Εὐκαρπ-
12 ος, Ἐλπί-
ζων,
Τροῖλ<ι>ω[ν].

Çeviri:

Akabios oğlu eirenarkhos Polemon. Eirenarkhos *Moskhos*, anteirenarkhos *Menneas*, (diogmitesler) *Abaskantos*, *Eukarpios*, *Elpizon*, *Troilion*.

- 7 *SEG 6*'nın editörleri, *eirenarkhos* Polemon ile *eirenarkhos* Moskhos'a ait yazıtta geçen *ἀντι* ile başlayan kelimeyi *ἀντι(ρ)ήναρχος* olarak tamamlamışlardır. Bu tamamlamaya göre, yani *anti(renarkhos)* kelimesinden sonra geriye kalan dört kişi de *diogmites* olmalıdır.

17 Moretti 1926, 535, no. 28'e Addendum

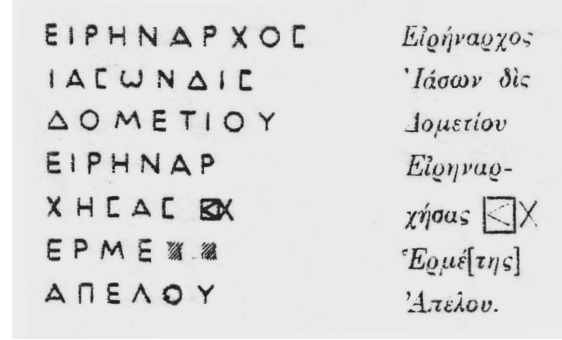
Edisyon : *PHI*; Öztürk 2006, 113, no. 1.1.1.18; Brélaz 2005, 374, B85; *SEG 6*, 713; Moretti 1926, 535, no. 28.

Tarih : M.S. II. yy. - III. yy. başı.

Revizyondan Önce:

- Eιρήναρχος
Ἰάσων δις
Δομετίου,
4 εἰρηναρ-
χήσας X
Ἑρμέ[ας(?)]
Ἀπέλου.

(*PHI*)

(Moretti 1926, 535, no. 28)

Revizyondan Sonra:

- Eιρή-
ναρχος
Ἰάσων δις
4 Δομετίου·
εἰρηναρ-
χήσας M-
εννέας
8 Ἀπέλου.

Çeviri:

Dometios torunu Iason oğlu eirenarkhos Iason, Apelas oğlu eirenarkheslik yapmış Menneas.

Yazıtların yeniden okunmasıyla birlikte şimdilik şunları söylenebilir: 1) Kocain Mağarası'nın "Meter Oreia"ya için bir kült alanı olmadığıdır²⁹. 2) Şimdiye kadar bilinenin aksine, hiç bir *eirenarkhes*, *anteirenarkhes* veya bunun dışında herhangi birisinin *ethnikonu* yazıtlarda geçmemektedir. Bu nedenle mağarada adakta bulunan kolluk kuvvetleri sadece bir kentin milis güçleri olabilir. 3) Bazı kolluk kuvveti görevlileri hem *eimerarkheslik* hem de *anteirenarkheslik* görevini üstlenmişlerdir³⁰. Olasılıkla göreve *anteirenarkheslik* ile başlayıp, *eirenarkheslik* ile sonlandırıyorlardı. 4) Yazıtlardan anlaşıldığı üzere, bazen *diogmites*lerin *anteirenarkheslik* görevi yerine getiriyor olmalıydılar. Bu da *diogmites*lerin vekil olarak bu görevi üstlenmelerini göstermesi bakımından oldukça önemlidir ve ilk kez belgelenmektedir³¹. 5) Bazı *eirenarkhes* ya da *anteirenarkhes*lerin adakları, emirleri altındaki *diogmites*ler ile birlikte yaptıkları

²⁹ Bk.: 5 no'lu yazıt.

³⁰ 16 no'lu yazıttaki *anteirenarkhos* Troilion ile Moretti 1926, 535, no. 29'daki *eirenarkhos* Troilion aynı kişi olmalıdır.

³¹ Örneğin 5 no'lu yazıttaki *diogmites* Abaskantos ile 16 no'lu yazıttaki *anteirenarkhos* Abaskantos aynı kişi olmalıdır.

görülmektedir. Burada ilginç olan nokta ise, *eirenarkhes* ya da *anteirenarkhes*lerin zaman zaman farklı *diogmites* görevlileri ile adakta bulunmalarındır³². Bu da görev alanlarının ya da emirleri altındaki görevlilerin değişmesiyle açıklanabilir. 6) Bir tane adak yazıtı dışında hiç bir kolluk kuvvetinin *gens* adı Aurelius değildir³³. Bu da yazıtların M.S. 212'den önce tarihlenmesi gerektiğini düşündürmektedir. Bilindiği üzere, M.S. II. yy.'in ortalarından itibaren Küçük Asia'da haydutluk faaliyetleri yeniden hareketlenmeye başlamıştır. Bunun sonucu olarak Küçük Asia kentleri birçok önlem almış olmalıdırlar. İşte Pamphylia ve Pisidia bölgesi kentlerinin başta *eirenarkhes*leri olmak üzere, diğer milis kuvvetleri de M.S. II. yy.'in ortalarından itibaren yoğun bir şekilde faaliyet göstermiş olmalıdırlar.

Addendum et Corrigendum Yapılan Yazıtlardaki
Eirenarkhes, Anteirenarkhes ve Diogmites Görevlerini Yapanların Listesi

Eirenarkhes	Anteirenarkhes	Diogmites
Μείδων (no. 1)	Ἀνατόλις (no. 1)	Εὐκαρπος (no. 1, 5)
Ὀνήσιμος (no. 1)	Μεννέας (no.16)	Μεννέας (no. 1, 5, 14)
Μαρων (no. 6)	Ἀβάσκαντος (no.17)	Ὀνήσιμος (no. 5, 14)
Μείδων (no. 7)		Ἀβάσκαντος (no. 5)
Ἀνάβιος (no. 10)		Πόπλις (no. 13)
Πολυ(-) (no. 11)		Στεφανίων (no. 14)
Ἀτταλιανός (no. 13)		Ἐρμῆς (no. 14)
Μεννέας (no. 17)		

³² Örneğin, 1 no'lu yazıttaki *diogmites* Eukarpos, 1 no.'lu yazıttaki *eirenarkbos* Meidon ve Onesimos ile; 3 no'lu yazıtta bir başka *eirenarkbos* Moskhos ile birlikte adakta bulunmaktadır. 3 no'lu yazıttaki bir başka *diogmites* Menneas'in *eirenarkbos* Moskhos (1 no.'lu yazıt), *eirenarkbos* Kadis (5 no.'lu yazıt) ve *eirenarkbos* Samos (14 no.'lu yazıt) ile adakta bulunduğu görülmektedir.

³³ Yazıt için bk.: Moretti 1926, 533, no. 19; SEG 6, 704; Bréaz 2005, 374, B85; Öztürk 2006, 109, no. 1.1.1.9; *PHI*.

Kısaltmalar ve Kaynakça

- André – Bernard 1969 A. Bernard – É. Bernard, Les inscriptions grecques de Philae I-II, 2 vols. Vol. I, nos. 1-127: *Époque ptolémaïque*, A. Bernard (ed.); II, nos. 128-246: Haut et bas empire, E. Bernard (ed.) (1969).
- Aristeid. Hier. log. Aelius Aristides, Hieroi Logoi. W. Dindorf, Aristides, vol. 2 (1829).
- Bean – Mitford 1970 G. E. Bean – T. B. Mitford, Journeys in Rough Cilicia 1964-1968 (1970).
- Bosch 1967 E. Bosch, Quellen zur Geschichte der Stadt Ankara im Altertum (1967).
- Brélaz 2005 C. Brélaz, La sécurité publique en Asie Mineure sous le Principat (Ier - IIIème s.ap. J.-C.) : institutions municipales et institutions impériales dans l'Orient romain (2005).
- Cagnat 1880 R. Cagnat, De municipalibus et provincialibus militiis in imperio Romano (Lutetiae Parisiorum) (1880).
- Cagnat 1899 R. Cagnat, "Irenarcha", DAGR 3.1, 1899, 572-573.
- Chapot 1904 V. Chapot, La province romaine proconsulaire d'Asie (1904).
- Cod. Iust. Codex Iustinianus. The Digest of Justinian. A. Watson (ed.) (1998).
- Cod. Theod. Codex Theodosianus. Theodosiani libri XVI, I-II, Th. Mommsen – P. M. Meyer (Hrsgg.) (1954).
- Dig. Digesta. Corpus Iuris Civilis, P. Krüger – Th. Mommsen et alii (edd.), I: Institutiones et Digesta (1973²²).
- Dmitriev 2005 S. Dmitriev, City Government in Hellenistic and Roman Asia Minor (2005).
- Drecoll 1997 C. Drecoll, Die Liturgien im römischen Kaiserreich des 3. und 4. Jh. n. Chr. (1997).
- French 2003 D. H. French, Roman, Late Roman and Byzantine: Inscriptions of Ankara. A Selection (2003).
- Gignac 1976 F. T. Gignac, A Grammar of the Greek Papyri of the Roman and Byzantine Periods, Vol I: Phonology (1976).
- Gignac 1977 F. T. Gignac, A Grammar of the Greek Papyri of the Roman and Byzantine Periods, Vol. II: Morphology (1977).
- Hagel – Tomaschitz 1998 S. Hagel – K. Tomaschitz, Repertorium der West-kilikischen Inschriften: Nach den Scheden der Kleinasiatischen Kommission der Österreichischen Akademie der Wissenschaften (1998).
- Heberdey 1929 R. Heberdey, Termessische Studien (1929).
- Hirschfeld 1891 O. Hirschfeld, Die Sicherheitspolizei im römischen Kaiserreich (1891).
- Hopwood 1983 K. Hopwood, "Policing the Hinterland: Rough Cilicia and Isauria", bk.: S. Mitchell (ed.), Armies and Frontiers in Roman and Byzantine Anatolia: Proceedings of a Colloquium Held at University College, in April 1981 (1983) 173-187.
- ISelge J. Nollé – Fr. Schindler (Hrsgg.), Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien, 37: Die Inschriften von Selge (1991).
- ISide J. Nollé (Hrsg.), Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien, 43: Side im Altertum: Geschichte und Zeugnisse, 1: Geographie - Geschichte - Testimonia - Griechische und Lateinische Inschriften (1-4), 2: Griechische und Lateinische Inschriften (5-16) - Papyri - Inschriften in Sidetischer Schrift und Sprache - Ergänzungen und Berichtungen - Konkordanzen - Epigraphische Indices (1993-2001).
- ITralleis F. B. Poljakov (Hrsg.), Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien, 36,1: Die Inschriften von Tralleis und Nysa, Teil I: Die Inschriften von Tralleis (1989).

- LBW P. Le Bas – W. H. Waddington, Voyage archéologique en Grèce et en Asie Mineure, fait pendant les années 1834 et 1844 (1847-1877), inscriptions Grecques et Latines.
- Lévy 1897 I. Lévy, “Études sur la municipale de l’Asie Mineure sous les Antonins (2e série)”, REG 12, 1897, 255-289.
- LGPN VA Th. Corsten (ed.), A Lexicon of Greek Personal Names, Volume VA: Coastal Asia Minor: Pontos to Ionia (2010).
- LGPN VB J.-S. Balzat – R. W. V. Catling – É. Chiricat – F. Marchand (eds.), Associate Editor T. Corsten, A Lexicon of Greek Personal Names, Volume VA: Coastal Asia Minor: Caria to Cilicia (2013).
- Lib. ep. Libanius, Epistulae. Briefe: Griechisch-Deutsch, G. Fatouros – T. Krischer (Hrsgg.) (1980).
- Magie 1950 D. Magie, Roman Rule in Asia Minor, I-II (1950).
- MAMA VIII W. M. Calder – J. M. R. Cormack (eds.), Monumenta Asiae Minoris Antiqua, VIII: Monuments from Lycaonia, the Pisidio-Phrygian Borderland, Aphrodisias (1962).
- Mitchell 1993 S. Mitchell, Anatolia: Land, Men and Gods in Asia Minor, I: The Celts and the Impact of Roman Rule, II: The Rise of the Church (1993).
- Moretti 1926 G. Moretti, “In-Daghindà Qogia-In. La grande caverna nelle montagne delle Caverne”, ASAtene 6-7, 1926, 509-546.
- Nollé 1992 J. Nollé, “Zur Geschichte von Etenna”, AMS 6, 1992, 61-141.
- Öztürk 2006 H. S. Öztürk, M.Ö. II. - M.S. IV. Yüzyıllarda Likya-Pamfilya Bölgesinde Kırsal Alan Güvenliği (MÜ SBE Yayınlanmamış Doktora Tezi).
- Paris – Holleaux 1885 P. Paris – M. Holleaux, “Inscriptions de Carie”, BCH 9, 1885, 68-84.
- Patavium Patavium: Rivista veneta di scienze dell’Antichità e dell’Alto Medioevo.
- Pfaff 1914 Pfaff, “Irenarcha”, RE 9, 1914, 2031-2035.
- PHI The Packard Humanities Institute.
- Quass 1993 F. Quass, Die Honoratiorenschicht in den Städten des griechischen Osten (1993).
- Ramsay 1883 W. M. Ramsay, “Unedited Inscriptions of Asia Minor”, BCH 7, 1883, 258-280.
- Rife 2002 J. L. Rife, “Officials of the Roman Provinces in Xenophon’s Ephesiaca”, ZPE 138, 2002, 93-108.
- Robert 1928 L. Robert, “Études épigraphiques: Première série”, BCH 52, 1928, 407-425.
- Robert 1937 L. Robert, Études Anatoliennes: Recherches sur les inscriptions grecques de l’Asie Mineure (1937).
- Robert – Robert 1954 J. Robert – L. Robert, La Carie: Histoire et géographie historique, avec le recueil des inscriptions antiques. La plateau de Tabai et ses environs, I-II (1954).
- Sartre 1995 M. Sartre, L’Asie Mineure et l’Anatolie d’Alexandre à Dioclétien (IVe Siècle av. J.-C./IIIe Siècle ap. J.-C.) (1995).
- Schultheß 1918 O. Schultheß, “Εἰρηναρχαί”, RE Suppl. 3, 1918, 419-423.
- Schwarz 1743 C. G. Schwarz, De Irenarchis (1743).
- TAM II Tituli Asiae Minoris (E. Kalinka).
- TAM III Tituli Asiae Minoris (R. Heberdey).
- TIB VIII F. Hild – H. Hellenkemper (Hrsg.), Tabula Imperii Byzantini, VIII: Lykien und Pamphylien (2008).
- Zamai 2001 A. Zamai, “Gli irenarchi d’Asia Minore”, Patavium 17, 53-73.
- Zgusta 1964 L. Zgusta, Kleinasiatische Personennamen (2001).

Abstract

The Re-evaluation of the Kocain (Antalya) *Eirenarches, Anteirenarches and Diogmites* Inscriptions

In 1926 the Italian scholar G. Moretti published a total of 28 inscriptions which he discovered in 1919 in the Kocain Cave on Hisardağ / İndağı on the way to the village of Ahırtaş in the province of Antalya. These inscriptions are dedications by *eirenarches*, *anteirenarches* and *diogmites*. However, our studies on these inscriptions have shown that many were published in an incomplete or faulty manner.

The Kocain Cave is located on Hisardağı / İndağı at an altitude of 1171 m. about 45 km. north of Antalya. The cave comprises a grand hall, which is 600 m. long, only 35 m. wide at the mouth, 75 m. wide inside, and its ceiling reaches a ceiling of 50-60 m. in places. It was registered as a first-degree archaeological / natural site. The cave houses a large cistern from the Roman period. In front of the cave are the remains of a building complex dated to the Roman Imperial period (?). Inside the cave near the mouth is a mass of limestone rock with a suitable surface engraved with inscriptions containing the names of numerous *eirenarches*, *anteirenarches* and their assistants *diogmites*. Probably due to the risks related to their duties, these enforcement officers made votive offerings here.

Rereading the inscriptions allows us to state the following tentatively: 1) Kocain Cave was not a cult area for Meter Oreia. 2) Contrary to what is known to date, no ethnic of any *eirenarches*, *anteirenarches* or any other person is mentioned in the inscriptions. Therefore, the enforcement officers who made offerings here could have come from only one city. 3) Some officers were both *eirenarches* and *anteirenarches*, probably starting the position as an *anteirenarches* and finishing as an *eirenarches*. 4) As inferred from the inscriptions, sometimes the *diogmites* also acted as *anteirenarches*. This is important for recording for the first time a *diogmites* acting in place of *anteirenarches*. 5) Some *eirenarches* or *anteirenarches* made the offerings together with the *diogmites* under their command. This can be explained as either the definition of their duties was altered or the officers under their command changed. 6) Only one officer has the *gens* name Aurelius; none other has. This suggests that the inscriptions should be dated before A.D. 212. As known, banditry increased in Asia Minor after the mid-2nd century; therefore the cities of Asia Minor would have taken security measures. Therefore, *eirenarches* and other militia of the cities in Pamphylia and Pisidia would have functioned from a position of strength in the mid-2nd century A.D.

Res. 1
Eirenarkhes, anteirenarkhes
ve *diogmites*lerin
Kocain Mağarası'nda
adakta buldukları kaya

Res. 2
Kocain Mağarası'nın
içten görünüşü